

Список використаної літератури:

1. Венкель Т. В. Синтагматичні, парадигматичні та епідигматичні характеристики прикметників на позначення кольору в англійській мові / Венкель Т. В. – Чернівці : ЧДУ, 2004. – 285 с.
2. Постникова И. И. Экспрессивность цветового определения в портретных описаниях / Постникова И. И. – Куйбышев. : Эра, 1981. – 57 с.
3. Wilde O. The Picture of Dorian Gray / Oscar Wilde. – М. : Progress Publ., 1993. – 235 р.
4. Уайльд О. Портрет Доріана Грея / Оскар Уайльд ; [пер. з англ. та прим. Р. Доценка]. – К. : Дніпро, 2008. – 240 с.

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Кикоть В. М.

А. В. Юхно

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ПЕРЕДАЧА ІДІОСТИЛЮ АВТОРА ОРИГІНАЛУ В ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІ І. ТУРГЕНЄВА «ПЕРШЕ КОХАННЯ»)

Адекватна передача образної інформації художнього твору мовою перекладу, а також мінімізація втрат у процесі відтворення ідіостилю автора в перекладі потребують уваги як перекладачів так і перекладознавців.

Основною метою художнього перекладу можна вважати збереження ідіостилю автора оригіналу. Досі немає єдиної думки щодо визначення його характерних рис та використання єдиного терміна для індивідуальної авторської манери (ідіостиль, ідіолект, стиль, індивідуальний стиль, стильова манера). Поняття ідіостилю було введено у літературознавчий вжиток А.І. Єфімовим, який визначив його як індивідуальну систему побудови мовних засобів, яка виробляється і застосовується письменником при створенні художніх творів, а також як манеру вибору та використання слів [2, 29].

Відтворення ідіостилю автора тексту є важливою проблемою для перекладача художньої літератури. Від адекватності перекладу залежить повнота відображення індивідуального стилю автора художнього твору. Перекладаючи художній твір, необхідно, перш за все, визначити особливості ідіостилю автора, а саме: стилістичні прийоми, які він використовує, та стилістичні доміанти твору. Якщо перекладач не буде враховувати особливості стилю ідіостилю автора, то він не відтворить оригіналу в єдності його змісту й художньої форми [1, 33].

Мета нашої розвідки: окреслити основні компоненти ідіостилю І. Тургенєва, передача яких важлива у перекладі його повісті «Перше кохання». Твори І. Тургенєва перекладені багатьма мовами світу, це свідчить не тільки про величезний інтерес до письменника, що зумів створити неповторний стиль, показати в своїх творах найрізноманітніші манери мови, всі мовні стилі епохи. Своєю метою І. Тургенєв вважав не створення «якоїсь особливої російської мови» [4, 237] художньої літератури, а використання багатства і виразності загальнонаціональної мови: «створити мову – створити море. Воно розлилося кругом безбережними і бездонними хвилями; наша письменницька справа – направити частини цих хвиль в наше русло, на наш млин» [4, 237].

Фразеологічні одиниці є надзвичайно важливим мовним матеріалом у творчості І. Тургенєва: саме фразеологічні звороти надають мові автора або оповідача барвистості й образності, роблять її більш емоційною; фразеологізми відіграють значну роль в індивідуалізації мови героїв, створення їх так званих «фразеологічних портретів».

І. Тургенєв часто застосовує епітети – слова чи словосполучення, що допомагають слову набути нового значення або смислового відтінку, підкреслюють характерну рису, визначальну якість певного предмету або явища, збагачують мову новим емоційним сенсом:

- *Мой отец, человек еще молодой и очень красивый, женился на ней по рас чету // Мій батько, людина ще молода і дуже гарна на вроду, одружився з нею з інтересу.*

- Во всем, что я думал, во всем, что я ощущал, таилось **полусознанное, стыдливое предчувствие чего-то нового, несказанно сладкого, женского** // В усьому, що я думав, в усьому, що я відчував, тайлося **напівсвідоме, соромливе передчуття чогось нового, несказанно солодкого, жіночого**.

Для ідіостилю І. Тургенєва притаманні метафори – «найпродуктивніший креативний засіб збагачення мови, вияв мовної економії, семіотична закономірність, що виявляється у використанні знаків однієї концептуальної сфери на позначення іншої, уподібненої до неї в якомусь відношенні» [3, 460]:

- *О краткие чувства, мягкие звуки, доброта и утихание тронутой души, тающая радость первых умилений любви, - где вы, где вы?// О лагідні почуття, ніжні звуки, доброта і стихання зрушеної душі, томлива радість перших поривань кохання - де ви, де ви?*

- *Я почувствовал большую усталость и тишину... но образ Зинаиды продолжал носиться // Я відчув велику втому і спокій... але образ Зінаїди все ще переможно витав.*

Для ідіостилю І. Тургенєва характерно використання порівнянь – одного з художніх засобів, у якому один предмет, подія зіставляються з іншими, у яких ці особливості виявлені різко, яскраво. Порівняння виконують зображальну і емоційно-оціночну роль в ідіостилі Тургенєва:

- *А Зинаида все играла со мной, как кошка с мышью // А Зінаїда все гралася зо мною, як кішка з мишею.*

- *Все мы, как Полоний в «Гамлете», решили, что облака напоминали именно эти паруса и что лучшего сравнения никто из нас не прищет // Всі ми, як Полоній у «Гамлеті», вирішили, що хмари нагадували саме ці вітрила і що кращого порівняння ніхто з нас не добере.*

Також І. Тургенєв застосовує алегорію – спосіб двопланового художнього зображення, що ґрунтується на приховуванні реальних осіб, явищ і предметів під конкретними художніми образами з відповідними асоціаціями, з характерними ознаками приховуваного:

- *И теперь, когда уже на жизнь мою начинают набегать вечерние тени, что у меня осталось более свежего, более дорогого, чем воспоминания о той быстро пролетевшей, утренней, весенней грозе?// І тепер, коли вже на життя моє починають набігати вечірні тіні, що в мене лишилося свіжішого, дорожчого за спогади про ту вранішню, весняну грозу, що так швидко пролинула?*

Названі вище елементи ідіостилю І. Тургенєва знайшли втілення в українському перекладі його повісті «Перше кохання», адже мова є вирішальним фактором у розкритті творчої індивідуальності письменника.

Таким чином, дослідження ідіостилю є важливою проблемою перекладознавства, адже метою адекватного художнього перекладу є точна передача змісту тексту та збереження особливостей стилістики автора. У дослідженні ідіостилю найважливішими є такі властивості мови як творчий характер, функціональна спрямованість, роль у відображенні авторського бачення світу. Художній текст несе на собі відбиток авторських уявлень, концепцій, досвіду, ціннісних орієнтирів та особистісних ознак, які є генетично, культурно та соціально детермінованими. Це вимагає від перекладачів «орієнтації на врахування екстралінгвістичних і культурологічних чинників породження та сприйняття художнього твору» [5].

Список використаної літератури:

1. Демецька В.В. Теорія адаптації в перекладі : дис. ... д. філол. наук : спец. 10.02.16 «Перекладознавство» / В.В. Демецька. – Київ, 2008. – 580 с
2. Ефимов А.И. Стилистика русского языка / А.И. Ефимов. – Москва : Просвещение, 1969. – 260 с.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. / О. О. Селіванова. – Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. – 418 с.
4. Фет А. Воспоминания / Предисл. Д. Благого. Сост. и прим. А. Тархова. – Москва : Правда, 1983. – 490с.
5. Псурцев, Д.В. Перевод и дискурс. // Вестник МГЛУ, Выпуск 463. – М. : 2002. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.thinkaloud.ru/sciencelr.html>.

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Литвин І. М.